

Současné bezpečnostní prostředí je charakterizováno překonáním globální blokové konfrontace. Podstatně se snížila možnost vypuknutí globálního válečného konfliktu, avšak přetrvávající ekonomické, politické, národnostní, náboženské a jiné neshody a spory, nevyřešené sociální a další problémy, otevřená, nebo skrytá rivalita mezi státy či mezi jejich etnickými skupinami jsou potenciálními zdroji napětí, krizí a ozbrojených konfliktů ve světě. Tyto krizové stavy a různé se projevující konflikty přímo, nebo nepřímo ohrožují vnitřní stabilitu a mírový život ostatních států a pokud se je nepodaří vyřešit politickými prostředky, mohou přerůst do válek různého rozsahu, trvání a intenzity.

Česká republika nemůže přehlížet existující hrozby vojenského či nevojenského a smíšeného charakteru. K zajištění své bezpečnosti připravuje nezbytná diplomatická, vojenská a další opatření.

Obrana státního území je i při členství v NATO v souladu s Ústavou ČR národní záležitostí. Je koordinována od nejvyšších stupňů politického rozhodování až po základní výkonné stupně.

Zajištění vojenské obrany ČR je především záležitostí Armády České republiky. Situace, která si vyžádá její použití, může vznikat postupně, nebo k ní může dojít v krátké době od jejího vzniku. AČR je připravována tak, aby mohla účinně čelit širokému spektru možných ohrožení státu a Aliance.

Při zachování individuální schopnosti k obraně vlastního státního území je AČR připravena k podílu na vojenských operacích v rámci společných operací vedených aliančními silami a k účasti na nevojových operacích mezinárodních bezpečnostních struktur.

Členění vojenských operací

Ozbrojené síly (OS) mohou různými způsoby přispívat k procesu urovnání vznikajících konfliktů nebo se na jejich eliminaci a řešení podílet vedením vojenských operací.

Vojenské operace představují základní způsob koncentrovaného a koordinovaného použití sil a prostředků v daném prostoru a čase ke splnění vojenských nebo i nevojenských úkolů, popř. i jejich kombinací, k dosažení politických, vojensko-strategických, operačních nebo i jiných cílů.

Vojenských operací se může účastnit různé množství sil a prostředků.

Celková typologie vojenských operací zahrnuje jejich značné množství a není pevně stabilizovaná. V následujícím textu je uveden jeden z možných přístupů k členění a charakteristice vojenských operací.

Podle použitých druhů sil mohou být soudobé operace členěny na:

- ☐ **mnohonárodní** (spojenecké) operace (za účasti dvou a více koaličních států),
- ☐ **uskutečňované národními silami**,
- ☐ **společné operace** (za účasti dvou a více druhů ozbrojených sil),
- ☐ **mezirezortní operace** (za účasti dvou a více rezortů státu).

Podle použitých zbraní mohou operace být vedeny **konvenčními zbraněmi** nebo za **použití ZHN**.

Podle rozsahu použití sil a prostředků:

- ☐ **operace velkého rozsahu** (mají operační až strategický charakter),
- ☐ **operace malého rozsahu** (mají taktický charakter).

Podle úkolů a způsobů použití vojenských sil: **válečné a vojenské operace jiné než válka (neválečné), bojové, nebojové a zabezpečovací**.

Podle charakteru prostředí, ve kterém budou operace vedeny, případně v závislosti na druhu a rozsahu ozbrojeného konfliktu jsou členěny na:

- ☐ **pozemní operace**,
- ☐ **vzdušné operace**,
- ☐ **výsadkové operace**,
- ☐ **obojživelné operace**,
- ☐ **námořní operace**,
- ☐ **kosmické operace**.

Všechny uvedené druhy operací ozbrojeného konfliktu budou prováděny podle jednoho společného záměru v úzké součinnosti [2, 3, 17].

V publikovaných materiálech NATO (RTO-TR-5 VOL.II/1999) je uveřejněna studie [12], kde jsou zpracovány čtyři scénáře, které představují široké spektrum operací, kterých se mohou v budoucnu členské země NATO, a tudíž i AČR, zúčastnit. Jedná se o:

- ☐ **operace na podporu míru** (Peace Support Operations),
- ☐ **operace proti proliferaci** (Counter Proliferation Operations),
- ☐ **operace mimo prostor** (Out of Area Operations),
- ☐ **operace podle čl. 5** (Article V Operations).

V souladu s přijatou Koncepcí výstavby profesionální AČR a mobilizace OS ČR, budou OS ČR působit v rámci bezpečnostního systému buď **preventivním**, nebo **reaktivním** způsobem.

Soubor preventivních opatření v případě OS ČR (kromě dalších opatření) tvoří:

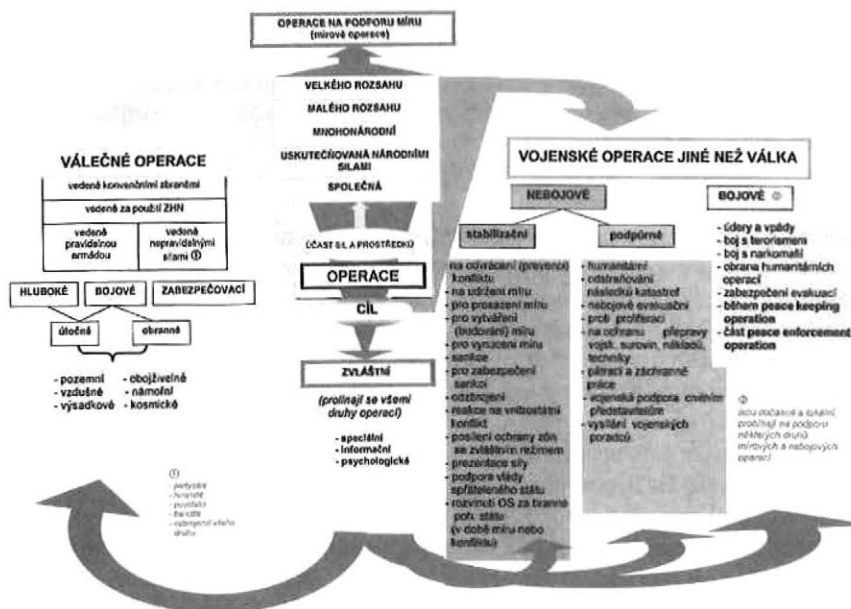
- ☐ schopnosti k použití předurčených jednotek AČR v rámci aliančních (koaličních) operací mimo území ČR i na území ČR,
- ☐ dosažení maximální úrovně interoperability

Soubor reaktivních opatření tvoří schopnosti:

- ☐ nasadit předurčené jednotky (v souladu s principem stupňované připravenosti) v oblasti krize, zapojit se do operací Aliance (koalice) s maximální bojovou efektivitou, udržet a zabezpečit své síly v místě nasazení po celou dobu trvání operace,
- ☐ plnit úkoly při zajišťování ochrany vnitřní bezpečnosti ČR a ochrany obyvatelstva před následky živelních pohrom, havárií a násilných činností včetně úkolů v rámci integrovaného záchranného systému (IZS),
- ☐ přijmout na území ČR síly posílení Aliance [4].

OS ČR budou schopny účastnit se aliančních, resp. koaličních operací primárně mimo území ČR. Přitom není předpokládáno působení OS ČR v operaci mimo území ČR samostatně.

Podpora hostitelskou zemí (Host Nation Support) spojuje preventivní funkci OS ČR (přípravu nezbytných opatření v době míru) s reaktivní funkcí v období těsně před krizí nebo v průběhu samotné krize a je tedy jednou z možných operací pod velením AČR.

Na schématu je znázorněna možná varianta členění operací. Uvedené členění vychází z charakteru konfliktu k jehož eliminaci je armáda použita a vytváří rámec její činnosti v daném typu operace. Operace mohou přerůstat jedna v druhou jako reakce na konkrétní situaci a mohou být uskutečňovány mnohonárodními nebo pouze národními silami [2, 3, 13, 14].

AČR se může v souladu s přijatými mezinárodními závazky ČR podílet na vedení vojenských operací v sestavě aliančních (koaličních) sil.

Při ohrožení nízké úrovně, které nabývá charakteru vnitrostátního konfliktu, může vést příslušný typ vojenské operace na vlastním teritoriu jako součást nadrezortních opatření ke zvládnutí vzniklé krize.

Bojové operace

Bojové operace jsou operace, ve kterých se protistojící strany snaží dosáhnout svých cílů bojem. Mohou probíhat různou intenzitou a v širokém spektru bojových činností. Bojové operace mohou být uskutečňovány proti pravidelným silám nepřítele, které vedou standardní bojové činnosti, nebo nepravidelným silám a ozbrojeným skupinám, pro které je charakteristický guerillový (partyzánský) způsob boje, či oběma druhům (nejčastěji) sil nepřítele.

Bojové operace uskutečňované proti pravidelným silám budou zpravidla mnohonárodní. Těchto operací se obvykle účastní jednotlivé druhy sil – pozemní, vzdušné, výsadkové, námořní, kosmické a další síly – a podle charakteru prostředí, ve kterém budou tyto operace vedeny a druhu sil, které ji vedou, hovoříme o pozemních, vzdušných, výsadkových, námořních a kosmických operacích. V řadě případů se bude jednat o společné operace.

Bojové operace uskutečňované proti nepravidelným silám a ozbrojeným skupinám budou převážně vedeny jako dílčí taktické operace. Těchto operací se obvykle účastní jen vyčleněné síly sdružené do úkolových uskupení.

I přesto, že přímé vojenské ohrožení teritoria ČR je málo pravděpodobné, jedním z nejdůležitějších úkolů zůstává zajištění obrany ČR a v souladu s článkem 5 Severoatlantické smlouvy (SAS) i ostatních států Aliance. Bojové operace budou zpravidla vedeny pro zajištění obrany ČR a naplnění SAS, čl. 5.

Podle převažujícího charakteru činnosti OS lze bojové operace členit na útočné a obranné.

Útočné operace jsou rozhodujícími bojovými operacemi. Představují souhrn útočných bojů, úderů a manévrů sjednocených co do cíle, úkolů, místa a doby provedení podle jednotného záměru a plánu. Jejich podstatou a cílem je získat a udržet iniciativu, zlomit vůli nepřítele k odporu, případně jej zničit, ovládnout stanovený prostor a dosáhnout vítězství.

Síly a prostředky AČR musí být schopny účastnit se útočných operací (podílet se na jejich realizaci) ve společném aliančním uskupení v souladu se zásadami vedení spojeneckých společných operací.

Obranné operace jsou operace vedené s cílem zastavit útok nepřítele, vyčerpat jeho útočné možnosti, udržet životně důležité prostory, získat iniciativu a tím vytvořit podmínky k následné útočné činnosti (operaci), či ukončení konfliktu.

Pozemní operace jsou vedeny pozemními silami s využitím účinku operací vedených ostatními druhy sil k obsazení a udržení prostoru, obnovení teritoriální celistvosti a k dosažení konečné porážky protivníka.

Vzdušné operace jsou koordinované série leteckých akcí určených k dosažení specifického strategického cíle. Jsou vedeny vzdušnými silami v součinnosti s ostatními druhy vojsk a OS, jako samostatná operace anebo ve prospěch operace velkého rozsahu, případně i jako její součást.

Výsadkové operace jsou operace jejichž cílem obvykle bude zmocnění se důležitých objektů, ovládnutí rozhodujících prostorů nebo vedení speciální bojové činnosti v hloubce sestavy nepřítele. Těchto operací se mohou účastnit speciálně připravované jednotky (útvary) AČR, popř. i jednotky (útvary) pozemních sil přepravitelné vzduchem.

Obojživelné operace jsou operace zahájené z moře námořními a vyloďovacími silami proti pobřeží skutečného nebo potencionálního nepřítele.

Námořní operace zahrnují činnosti prováděné ozbrojenými silami na moři, pod hladinou moře a nad mořem s cílem ovládnutí části mořského teritoria nebo zamezení použití sil z moře. Ve společných operacích mohou námořní operace ovlivnit pozemní operace. Námořní operace mohou být podporovány ze země průzkumem, logistikou a vzdušnou podporou. [3,17]. AČR se může v závislosti na situaci vyčleněnými silami a prostředky na provádění této operace pouze podílet.

Kosmické operace budou mít rozhodující význam pro výsledek možného budoucího konfliktu. Kosmické operace zahrnují řadu úkolů k nimž např. patří kosmická podpora, posílení

vojsk, kontrola kosmického prostoru a použití sil z kosmického prostoru. Faktem je, že tyto operace mohou vést v současné době jen nejvyspělejší státy. AČR bude v rámci koaličního uskupení využívat některých výsledků kosmických operací.

AČR bude schopna všestranně zabezpečit a vést operace a bojovou činnost v rámci společného aliančního uskupení, plnit úkoly jak k zajištění ochrany území ČR, zachování celistvosti a svrchovanosti ČR, tak přesunů a pobytu spojeneckých vojsk na teritoriu ČR. AČR může uskutečňovat operace samostatně nebo v rámci koalice.

Nebojové operace

Nebojové vojenské operace jsou ty, ve kterých se síly a prostředky armády používají bez bezprostředního (plánovaného) použití zbraní a munice (prostředků ozbrojeného zápasu). Za výjimečné situace mohou být zbraně použity pouze k sebeobraně vojáků napadených v průběhu plnění uložených úkolů. Nebojové operace mohou být prováděny v kombinaci s bojovými operacemi. Základními nebojovými operacemi jsou **stabilizační** a **podpůrné operace**.

Stabilizační operace jsou operace v nichž je použita vojenská síla k uklidnění vzniklé situace, vynucení míru, ovlivnění politického prostředí, usnadnění diplomacie, umožnění dalšího jednání, zamezení ilegálním aktivitám apod. Mohou zahrnovat jak akce reagující na vývoj situace, tak i donucovací akce.

Zpravidla budou odezvou mezinárodního společenství na hrozící nebo již vzniklé konflikty. Nové hrozby, které ještě ani nejsou známy, mohou být řešeny použitím vojenské síly.

V ČR může být stabilizační operace uskutečňována národními silami v situaci, kdyby nevojenské ohrožení vznikající ze společenských příčin nabylo takové intenzity, že jeho eliminace vyžaduje přímé použití armády, samozřejmě podle rozhodnutí zákonných orgánů a souladu s legislativou ČR.

Stabilizační operace může mít charakter:

- ☐ operace pro odvrácení (prevenci) konfliktů,
- ☐ operace na udržení (zachování) míru,
- ☐ operace pro prosazení míru,
- ☐ operace pro vytváření (budování) míru,
- ☐ operace pro vynucení míru,
- ☐ další: sankce, operace pro zabezpečení sankcí, odzbrojení, reakce na vnitrostátní konflikt, posílení ochrany zón se zvláštním režimem, prezentace síly, podpora vlády spřáteleného státu, rozvinutí OS za branné pohotovosti státu (v době míru nebo konfliktu).

Operace **pro odvrácení (prevenci) konfliktů** se dosahuje včasným jednáním proti sobě stojících stran pod patronací OSN, případně jiné mezinárodní organizace či dokonce státu (nejčastěji velmoci). Výsledkem jednání může být dohoda o vyslání mezinárodních pozorovatelů jako neutrálního dozoru nad dodržováním dohody oběma stranami.

Operace **na udržení (zachování) míru** se provádějí se souhlasem znesvářených stran. Jejich cílem je pomoci v nalezení řešení příčin konfliktu a znesvářené strany od sebe oddělit. Provádějí se v souladu s Chartou OSN.

Operace **pro prosazení míru** jsou vedeny k udržení dosaženého, ale dosud nejistého míru. Cílem je dosáhnout takového stavu, aby byl mír upevněn a zůstal zachován i po odchodu intervenujících sil.

Operace **pro vytváření (budování) míru** mají pomoci nastolit demokratickou vládu, obnovit infrastrukturu a odstranit následky způsobené konfliktem.

Operace **pro vynucení míru** jsou vedeny bez souhlasu zúčastněných stran konfliktu s cílem donutit je konflikt ukončit, nebo dosáhnout mírové dohody. Operace je založena na Chartě OSN, kap. VII [7, 8, 14].

Další druhy možných operací nebudou uváděny.

Při všech druzích těchto operací je třeba zdůraznit jejich humanitární charakter. Jejich společným a současně prvořadým cílem je vytvořit především podmínky pro ukončení napětí a normalizaci života obyvatel v konfliktu ohroženém prostorem a pomoci jim.

Uvedené druhy operací mohou přerůst jedna v druhou. Vyžadují různé druhy činností. Činnosti, které mají bojový charakter jsou sice možné, ale ohrožující životy nežádoucí. Dosažení stanovených cílů dlouhodobým použitím síly nemusí být nejlepším a nejjistějším řešením.

Ani při operacích pro vynucení míru, či pro prosazení míru by proto neměla být zhoršována situace již tak trpčícího obyvatelstva případnými bojovými akcemi či trváním dosud platných sankcí. Pokud k nim budou vojska mající mandát OSN či OBSE donucena, musí je provádět v duchu ženevských dohod. To znamená tak, aby stávající strádání obyvatelstva nebylo prodlužováno nebo k němu navíc přibýlo přímé ohrožení jeho zdraví a dokonce životů, případně z dalšího vývoje vyplývající exodus.

Platí-li výše uvedené za války, musí to být respektováno tím spíše v těch druzích operací, jejichž hlavním cílem je obyvatelstvo a hospodářství před válkou a ničením uchránit. Pokud tomu tak nebude, může to následně zhoršit v daném prostoru sociální podmínky a tím také rozpory a nestabilitu, které byly příčinou mezinárodního zásahu. V takovém případě by daná operace nesplnila své poslání.

Ve vnitrostátních podmínkách může být stabilizační operace prováděna silami AČR v případě, kdy nevojenské ohrožení nabývá na síle, jež vyžaduje nasazení AČR. Hodnota vyčleněného uskupení bude odpovídat charakteru a rozsahu daného ohrožení.

Podpůrné operace jsou operace v jejichž rámci je poskytována pomoc (zpravidla humanitární) obyvatelstvu a civilním orgánům a organizacím reagujícím na rozsáhlá nevojenská ohrožení. Jsou reakcí na situace vyvolané katastrofami, případně jinými příčinami, kdy jsou ohroženy lidské životy, majetkové a kulturní hodnoty a kdy síly a prostředky odpovědných řídících, především však výkonných orgánů na jejich řešení nestačí.

Síly a prostředky AČR vyčleněné k jejich uskutečnění mohou samostatně nebo ve spolupráci s jinými orgány a institucemi řešit komplex opatření jakými jsou záchranné práce, pátrací a pomocné akce, střežení veřejného majetku, poskytování zdravotnických, zásobovacích a dopravních služeb a další. Část sil a prostředků může být použita k asistenční činnosti ve prospěch orgánů ministerstva vnitra nebo být dočasně včleněna do integrovaného záchranného systému (IZS).

Podpůrné operace mohou být vedeny formou:

- ☐ humanitárních operací,
- ☐ odstraňování následků katastrof,
- ☐ nebojových evakuačních operací,
- ☐ operací proti proliferaci,

- operací na ochranu přepravy vojsk, surovin, nákladů, techniky (mimo prostorů),
- pátracích a záchranných akcí,
- vojenské podpory (pomoci) civilním představitelům,
- vysílání vojenských poradců.

V mezinárodním měřítku jde v podstatě většinou o humanitární pomoc – humanitární operaci, prováděnou z iniciativy a pod patronací OSN, nebo OBSE.

Humanitární operace jsou společné akce civilního sektoru i ozbrojených sil při společném řešení složitých otázek v prostorech ozbrojených konfliktů, rozsáhlých přírodních a antropogenních katastrof. Jedná se především o odzbrojení bojujících stran, o řešení otázek uprchlíků a bezdomovců, zajištění dodržování lidských práv, obnovu a zabezpečení základních druhů zásobování, ubytování, zajištění nezbytných hygienických potřeb pro obyvatelstvo v postižených prostorech.

Operace k odstraňování následků pohrom je těsně spjata s humanitárními operacemi. Jedná se o operace, jejichž cílem je odstranit následky pohrom (živelní pohromy, průmyslové havárie nebo kombinované události), čímž se rozumí škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

Nebojové evakuační operace jsou vojenské operace vedené s cílem zajistit bezpečnou evakuaci určených nebojujících osob.

Operace proti proliferaci zahrnují operace, jejichž cílem je zabránit státním i nestátním subjektům získat a zneužít zbraně hromadného ničení včetně jejich nosičů, ale rovněž zabránit nezákonnému šíření moderních technologií.

Operace na ochranu přepravy vojsk, surovin, nákladů, techniky (mimo prostorů) jsou operace, jejichž cílem je ochránit přepravu vojsk, klíčových ekonomických produktů (surovin), nákladů a techniky.

Pátrací a záchranné operace jsou operace uskutečňované v součinnosti s civilními záchrannými sbory.

Vojenská pomoc (podpora) civilním představitelům spojuje vojenské aktivity, které zajišťují dočasnou podporu civilním organizacím nebo úřadům, jsou-li v souladu se zákony a které jsou vykonávány, jestliže okolnosti nebo stav nouze přesahuje možnosti civilních úřadů.

Podpůrné operace, prováděné na vlastním území, v ČR, mohou být vedle sil IZS také organizovaným zasazením vojenských sil a prostředků v souladu s platnou legislativou ČR.

Speciální, informační a psychologické operace

Následující část pojednává o operacích, kterým nebyla dosud věnována v AČR velká pozornost, a proto je potřeba se touto problematikou zabývat podrobněji, protože jsou perspektivními operacemi a budou velmi důležitým nástrojem úspěchu jednotlivých bojových i nebojových operací.

Speciální, informační a psychologické operace mohou být v závislosti na situaci součástí jednotlivých výše uvedených druhů operací.

Speciální operace jsou prováděny speciálně určenými, vybranými, organizovanými, vycvičenými a vybavenými konvenčními silami, které používají nestandardní operační techniky a způsoby činnosti.

Úlohou speciálních operací je dosáhnout strategických nebo operačních, vojenských, politických, ekonomických a psychologických cílů vojenskou činností. To může být obzvlášť důležité jestliže politické nebo vojenské důvody vyžadují použít tajných a diskrétních metod provádění, nebo je-li fyzické či politické riziko spojené s konvenční operací nepřijatelné a neakceptovatelné. Takto prováděné operace jsou používány v rámci vojenských operací uskutečňovaných zejména před krizí a v jejím průběhu, nezávisle nebo v koordinaci s operacemi konvenčních sil.

Speciální operace mohou dostat nový význam vzhledem k možnosti využití nových technologií používaných u speciálních sil. Právě kvůli těmto speciálním technologiím budou však zřejmě záležitosti vojensky nejvyspělejších států.

Tento typ operací je používán i v poválečných konfliktech a dokonce i v mírové době jako součást protiteroristických akcí. Právě rozvoj terorismu a organizovaného zločinu si vynutil vznik protiteroristických jednotek mimo rámec armády. Podle potřeby se však mohou na této činnosti také podílet vyčleněné síly AČR [3].

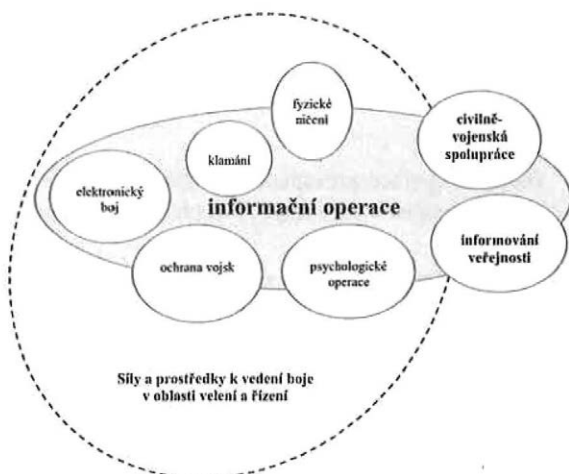
Informační operace jsou perspektivními operacemi a budou velmi důležitým nástrojem úspěchu. Vznikají na základě stále většího významu informací pro vedení soudobých operací.

Představují souhrn koordinovaných činností směřujících k ovlivňování rozhodování nepřítele a podporujících dosažení vojenských a politických cílů realizovaných cíleným působením na informace, informační procesy a systémy nepřítele při současném využívání a ochraně vlastních informací, informačních procesů a systémů.

Získávání informací, jejich rychlý a bezpečný přenos, zpracování, vyhodnocení, distribuce uživatelům a využití v procesu rozhodování a velení a jejich ochrana se stávají podmínkou úspěchu ve válce.

Informační převaha vytváří podmínky k plnému využívání vlastní a spojenecké komunikační infrastruktury a umožňuje získávání a využívání takových informací, které umožní velitelům a řídicím orgánům přijímat správná rozhodnutí k nadcházející činnosti. Současně je nepřítelem a jeho spojencům ztěžováno až znemožněno využívání jak naší, tak jeho komunikační infrastruktury a tím omezováno získávání a využívání informací pro jeho potřeby.

Dosažení informační převahy nad nepřítelem vyžaduje

Grafické znázornění použití sil a prostředků AČR daných vojenských činností v informačních operacích

soustředěné a koordinované použití všech vhodných sil a prostředků - to znamená vést informační válku.

Na obrázku na vedlejší straně je znázorněno využití vojenských činností v informačních operacích AČR. Z obrázku je patrné, které vojenské činnosti budou v informačních operacích plně využity a které mohou přispívat.

V závislosti na prováděných činnostech můžeme informační operace rozčlenit na útočné (ofenzivní) a obranné (defenzivní).

Útočné informační operace se provádějí na informace a komunikační infrastrukturu potencionálního nepřítele a jeho spojenců a mohou být otevřené nebo skryté.

Obranné informační operace jsou prováděny uvnitř naší a spojenecké komunikační infrastruktury a svou povahou jsou diskrétní [10].

Některé poznatky o Doktríně informačních operací (americká koncepce) byly publikovány např. ve Vojenských rozhledech číslo 3/2001, Organizace psychologické a informační kampaně v mírové misi SFOR II v čísle 1/2001 a dalších.

Psychologické operace (PSYOP) jsou považovány za integrální součást informační války. Jsou definovány jako plánované a cílevědomé psychologické působení, prováděné v době míru a za stavu vnějšího ohrožení státu, zaměřené na cílové skupiny k ovlivnění jejich postojů a chování pro dosažení stanovených politických a vojenských cílů.

V souladu s Doktrínou AČR (AD-3-7) jsou psychologické operace děleny na:

- strategické psychologické operace (SPO - Strategic Psychological Operations),
- psychologické operace na podporu bojových operací (CPO - Combat Psychological Operations),
- psychologické operace na podporu nebojových operací (CRPO - Crises Response Psychological Operations).

Strategické psychologické operace (SPO) je plánované psychologické působení v době míru, stavu vnějšího ohrožení státu a za válečného stavu, vedené na cílovou skupinu. Cílem SPO je získat podporu a spolupráci spřátelených a neutrálních zemí a snížit vůli a odhodlání nepřátelských států vést válku vůči ČR a Alianci. SPO jsou v míru součástí uplatňování bezpečnostní a obranné politiky směřující k dosažení bezpečnostních zájmů ČR. V případě vzniku krize SPO ukazují odhodlání, vůli a způsob řešit ji představiteli státu a obyvatelstvem. SPO jsou plánovány, řízeny a vedeny silami a prostředky státních orgánů. V případě potřeby mohou být koordinovány Velitelstvím NATO a lze je zařadit z časového hlediska mezi dlouhodobé. Rezort obrany bude v případě potřeby přispívat svými silami a prostředky k jejich plánování nebo tvorbě produktů psychologického působení.

Psychologické operace na podporu bojových operací (CPO) představují plánované psychologické působení vedené za stavu vnějšího ohrožení státu a válečného stavu jako nedílná součást bojových operací k zabezpečení obrany státu nebo kolektivní obrany podle článku 5 Washingtonské smlouvy. Z časového hlediska je lze charakterizovat jako krátkodobé a mohou se podílet na vedení informačních operací u operačního stupně. Cílem CPO je vyvíjet psychologický nátlak na nepřátelské síly a obyvatelstvo pod kontrolou nepřítele v oblasti bojové činnosti a napomoci tak dosažení operačních a taktických cílů operace. CPO jsou v podmínkách AČR plánovány a řízeny velitelem operačního uskupení a vedeny silami a prostředky AČR.

Psychologické operace na podporu nebojových operací (CRPO) lze charakterizovat jako plánované psychologické působení prováděné jako integrální součást nebojových operací. Jejich záměrem je přispět k vytvoření atmosféry pro spolupráci mezi obyvatelstvem a působícími vojenskými jednotkami s cílem napomoci k uklidnění situace, prosazení míru, ovlivnění politického prostředí, zamezení nelegálních aktivit apod.

Z hlediska střednědobého až dlouhodobého vývoje je možné předpokládat, že cíle a obsah psychologických operací v AČR budou totožné, nebo se budou velmi přibližovat obecným cílům a obsahu psychologických operací v Alianci. Bude se to týkat zejména strategické úrovně vedení PSYOP. Je však také pravděpodobné, že na nižších úrovních vedení PSYOP se budou projevovat určité odlišnosti v přístupu k realizaci PSYOP. Lze předpokládat, že se budou objevovat rozdíly při provádění tzv. defenzivních PSYOP, zaměřených na eliminaci působení protivníka na vlastní armádu a obyvatelstvo [15].

Závěr

Významným rysem budoucích operací, i když ne zcela novým, bude jejich **alianční charakter** a často i **mnohonárodní charakter** v případě vedení operací pod záštitou mezinárodních organizací, například mírové operace. Tyto operace si vyžádají vysoký stupeň **interoperability**, prioritně v oblasti procedur velení a řízení, ale i v oblasti jazykové.

Nové podmínky operací a plnění úkolů v nich povede v řadě případů k **vytváření specifických, konkrétních a účelově vytvořených operačních uskupení** daným úkolům, často i mimo tradiční struktury. Zejména na operační úrovni může dojít k prohloubení tohoto jevu, který může mít svou podobu i na taktickém stupni. Častým bude vytváření **společných smíšených úkolových uskupení** (CJTF - Combined Joint Task Force). Řada zkušeností s uplatňováním tohoto požadavku byla získána v mírových operacích.

Uvedené poznatky naznačují co a jak by mohlo ovlivňovat budoucí operace. Válka je však vzhledem k rozhodující úloze člověka v ní natolik specifický společenský jev, že vynášet absolutní soudy o možných operacích je velmi obtížné. Právě proto prognózování budoucích operací vyžaduje trvalou a systematickou pozornost.

AČR se může podílet vyčleňovanými silami v operacích na vlastním území nebo v zahraničí. Limitující jsou možnosti materiálních a finančních prostředků.

Základní výčet možných situací a závěrů:

1. AČR se může v případě nutnosti a podle situace podílet na vedení některých operací uvedených v článku. Síly AČR v nich budou plnit jen omezené cíle a úkoly.
2. Síly AČR nebudou pověřeny vedením budoucích operací v rámci Aliance.
3. Nepředpokládá se vedení samostatné národní operace mimo území ČR ani vedení samostatné válečné operace na území ČR.
4. Účast ve společných operacích vyžaduje trvalý rozvoj interoperabilních schopností. Síly AČR mohou být vyčleněny do společného smíšeného úkolového uskupení, vytvořeného k plnění specifických úkolů.
5. Velmi pravděpodobná je účast ve stabilizačních operacích dlouhodobého charakteru a v podpůrných operacích.

6. Informační operace ve spojení s psychologickými operacemi budou velmi důležitým nástrojem úspěchu zvláště poté, kdy se budou i nadále stále více stírat rozdíly mezi prostorem provádění vlastní vojenské operace a zázemím.
7. Síly AČR budou zasazovány mimo území ČR v nejrůznějších geografických a klimatických podmínkách, jako jsou oblasti v mírném pásmu, horských oblastech a v pouštní oblasti. Nasazení v podmínkách tropických pralesů se nepředpokládá. Předpokládaný rádius zasazení je do 2000 km. Musí být schopny dlouhodobého působení v prostoru nasazení.
8. Síly AČR se mohou setkávat na bojišti s velmi různorodou vojenskou technologií a různými způsoby vedení války v obou případech od nízké po vysokou úroveň. Budou moci spíše využívat než samy uplatňovat výsledky nasazení moderních technologií. Bez podstatné změny vybavenosti moderními zbraněmi a vojenským materiálem nedojde ani k zásadním změnám ve vedení boje a operace.
9. Zásadní pozornost si vyžaduje rozvoj logistického zabezpečení, systému průzkumu, velení a spojení na všech úrovních, osobní výzbroje a vybavení vojáka, zlepšení možností manévru a palby modernizací dosavadní výzbroje.
10. Stav a posláním AČR, stanovované cíle a úkoly jsou určující pro její vybavení, složení a organizační struktury. Jen tak je možno zajistit všestrannou efektivnost při dosahování stanovených cílů a z nich vyplývajících úkolů.
11. AČR musí být připravena k vedení operací v podmínkách kontaminace radioaktivními a průmyslovými toxickými látkami, ale i v podmínkách použití ZHN. K tomu je nezbytné trvale rozvíjet opatření k ochraně před použitím ZHN a průmyslových toxických látek.

Literatura:

- [1] *Vojenská strategie České republiky*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2002.
- [2] *Doktrína Armády České republiky*. 1. vyd. Praha: Generální štáb AČR, 2001.
- [3] *Polní řád pozemních sil Armády České republiky* (Č.j. 80210/5-2002-618). Praha: Generální štáb AČR, 2002.
- [4] *Koncepce výstavby profesionální Armády České republiky a mobilizace ozbrojených sil České republiky*. Praha: Ministerstvo obrany, Sekce perspektivního plánování, 2002.
- [5] NĚMEC, P. *Operace, kterých se může AČR v budoucnu zúčastnit*. Vědecký úkol ÚSS/2000. StS-003. Brno, VA 2000.
- [6] RÝZNAR, B. *Rozvoj schopností AČR pro vedení nebojových operací*. Vědecký úkol ÚSS/2000. S-2-018. Brno, VA 2002.
- [7] NĚMEC, P., URBÁNEK, K. *Vojenské operace v příštích letech*. Vědecký úkol ÚSS/2001. S-2-010. Brno, VA 2001.
- [8] KUBEŠA, M., KRÁSNÝ, A. *Realizace operačních požadavků kladených na vojska*. Vědecký úkol ÚSS/2000. S-2-012. Brno, VA 2001.
- [9] PROCHÁZKA, J. „Psychologické a informační operace.“ *Vojenské rozhledy* č. 1. MČR. AVIS 2001.
- [10] MORAVČÍK, J. *Informační operace AČR*. Vědecký úkol ÚSS/2002. S-2-016. Brno, VA 2002.
- [11] HODNÝ, J. a kol. *Využití poznatků z vedení psychologických operací v rámci bojových a nebojových operací a perspektivy jejich zavádění do AČR*. Vědecký úkol ÚSS/2002. S-2-017. Brno, VA 2002.
- [12] RTO TECHNICAL REPORT 5. Aerospace Applications Study 44. Improving Battle Damage Assessment to Support NATO Operations. Volume II: Main Report and Appendices. August 1999.
- [13] NOVOTNÝ, K. *Bezpečnostní systémy České republiky*. Učebnice. Vyškov: VVŠ PV 2001.
- [14] KRÁSNÝ, A. *Charakteristika vojenských operací, operačních požadavků a vlivů technického pokroku na vojenství do roku 2015 (2025)*. Podkladový materiál. Brno, VA 2003.
- [15] *Psychologické operace*. AD-3.7. Návrh doktríny. Praha: Ministerstvo obrany, Sekce perspektivního plánování, 2003.
- [16] *Bílá kniha o obraně ČR*. Návrh. Praha: Ministerstvo obrany, 2003.
- [17] *Společná spojenecká doktrína*. Allied Joint Doctrine, AJP-01(B), 2000. (Publikace NATO, překlad).
- [18] JALÚVKA, I. „Doktrína informačních operací.“ *Vojenské rozhledy* č. 3. MČR. AVIS 2001.